

MTA RKK NYUTI

TERÜLETI TERVEZÉS AZ ÁTMENETBEN

DR. LADOS MIHÁLY
MTA Regionális Kutatások Központja
Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet

Területfejlesztési stratégiák (Rt21)

Széchenyi István Egyetem

Dr. Lados Mihály

MTA RKK NYUTI

VÁZLAT

1. *A területfejlesztés fogalma*
2. *Tervezési paradigmaváltás*
3. *Tervezési rendszer*
4. *A területfejlesztést befolyásoló tervek*
5. *A területfejlesztési koncepciók és programok tartalma*
6. *A tervezés szereplői*
7. *Tervezési motivációk*
8. *Ajánlások*

Dr. Lados Mihály

A TERÜLETFEJLESZTÉS FOGALMA

Egy adott térség jóléti szintjének, életminőségének hosszú távú fönntartása, emelése, a térségek közötti különbségek mérséklése

Hosszú távú célok:

- munkaalkalmak teremtése
- túlnépesedett városokra nehezedő demográfiai nyomás csökkentése
- nemzeti erőforrások hatékony hasznosítása
- régiók közötti fejlettségi különbségek mérséklése
- a regionális kultúrák és identitás megőrzése
- a népesség és a környezet egyensúlyának megőrzése

ÁTALAKULÁS ÉS TERVEZÉS

A NEMZETI ÉS TERÜLETI TERVEZÉS LEBONTÁSA:

- ⇒ Országos Tervhivatal megszüntetése (1989)
- ⇒ Megyei önkormányzatok területfejlesztési szerep nélkül (1990)

TERVEZÉSI RENDSZER MARADVÁNYAI:

- ⇒ Decentralizált rendezési tervezés
- ⇒ Egyes megyei önkormányzatok önként vállalt területfejlesztési szerepe

MTA RKK NYUTI

TERVEZÉSI PARADIGMAVÁLTÁS

A PARADIGMAVÁLTÁS SZÜKSÉGESSÉGE:

a) Maastricht-i alapelvek:

- Stratégiai tervezés alkalmazása a területi tervezésben
- Váltás a projektfinanszírozásról a programfinanszírozásra

b) Társult tagságból és a csatlakozási felkészülésből adódó tervezési feladatok

Dr. Lados Mihály

MTA RKK NYUTI

TERVEZÉSI PARADIGMAVÁLTÁS II.

A FELKÉSZÜLÉS FOLYAMATA A TERÜLETFEJLESZTÉSBEN:

- **I. PHARE Területfejlesztési program (1993-1995):**
A reform megalapozása
- **II. PHARE Területfejlesztési program (1996-1999):**
A regionális programfinanszírozás mintaprogramjai
- **PHARE CBC (1995-1999, 2000-2006):**
A határon átnyúló együttműködések mintaprogramja
- **PHARE 2000:**
A Strukturális Alapok fogadására történő felkészülés
- **Kapacitás építés (SPP, RPP – 2001-2003):**
A nemzeti, térségi és helyi szereplők felkészítése az EU regionális politikájának működésére, alkalmazására

Dr. Lados Mihály

MTA RKK NYUTI

A TERÜLETFEJLESZTÉST BEFOLYÁSOLÓ TERVEK

<i>NEMZETI</i> <i>(NUTS I)</i>	<i>TERÜLETI</i>			<i>HELYI</i> <i>(NUTS V)</i>
	<i>RÉGIÓK</i> <i>(NUTS II)</i>	<i>MEGYÉK</i> <i>(NUTS III)</i>	<i>KISTÉRSÉGEK</i> <i>(NUTS IV)</i>	
OTK (1998. március)	Regionális Fejl. Konc. (1995-1999)	Megyei Fejl. Konc. (1995-1999)	Kistérségi Fejl. Konc. (1994-től)	Helyi fejlesztési tervek (folyamatos)
Phare 2000 (1999. szeptember)	Regionális Phare 2000 (1999. szeptember)	-	-	-
ÁFT (1999. december)	ÁRFT (1999. október)	-	-	-
ENFT (2000. május)	ERFP (2001. március)	-	-	-
Nemzeti SAPARD Terv (2000. augusztus)	Regionális SAPARD (1999. június)	Megyei SAPARD (1999. május)	A,B,C kategóriák Stratégiai terv (1999) Operatív terv (2000)	-
Széchenyi Terv (2000. augusztus)	-	-	-	-
NFT (4 SOP, 1 ROP) (2003)	ROP (csak nemzeti szinten!)	-	-	-
Transznacionális tervek (1990-es évek közepétől)	Határ menti Phare CBC stratégiák (1990-es évek közepétől)			
Ágazati tervek - pl. Környezetvédelmi (1996) Autópálya program (1998)	Ágazati stratégiák és programok (1999-től)	Ágazati stratégiák és programok (1991-től)	Turizmusfejlesztési (1998-tól) Gazdaságfejlesztési (2001-től)	Helyi gazdaságfejlesztési Helyi környezetvédelmi (1991-től)
Országos Területrendezési Terv (2003)	-	Megyei Területrendezési Tervek (2003-tól)	-	Településrendezési tervek (szerkezeti, szabályozási)

Szerkesztette: Lados Mihály (2004)

Dr. Lados Mihály

MTA RKK NYUTI

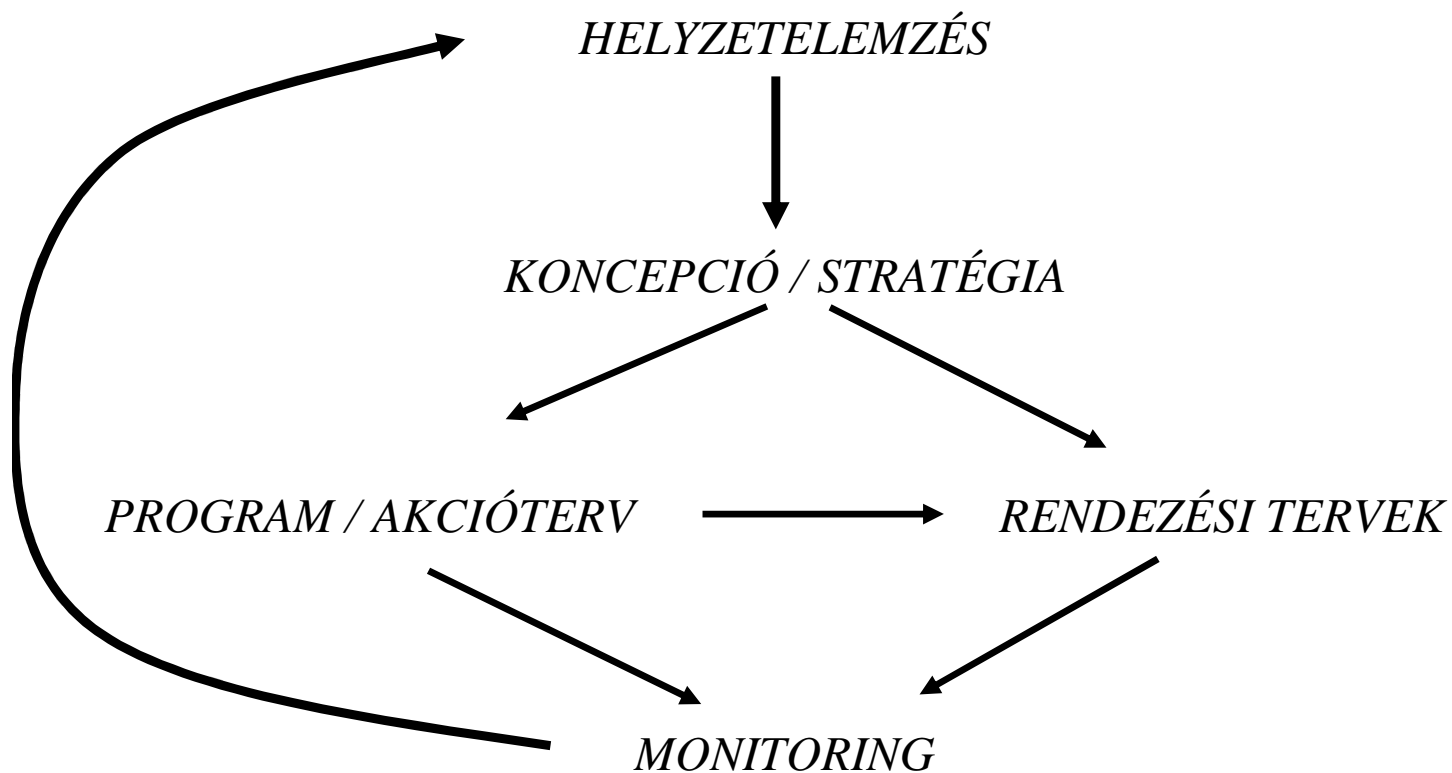
A TÉRSÉGI ELEMZÉSEKTŐL A TERÜLETFEJLESZTÉSI MONITORINGIG

- *Térségi társadalmi-gazdasági felmérések (+ajánlások)*
- *Területfejlesztési koncepciók és stratégiák*
- *Területfejlesztési programok, akciótervek*
- *Területfejlesztési monitoring*
- *Területfejlesztési képzés*

Dr. Lados Mihály

TERVEZÉSI RENDSZER

A STRATÉGIA / PROGRAM SZERKEZETE

- *Helyzetértékelés: Külső- és belső környezet*
- *SWOT*
- *Jövőkép – forgató könyvek*
- *Prioritások és intézkedések*
- *Eszköz- és intézkedésrendszer*
- *Ex-ante értékelés*
- *Stratégia környezeti hatáselemzés
(Strategic Environmental Assessment – SEA)*

MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK KÉSZÍTÉSÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

	Győr-Moson-Sopron	Veszprém	Fejér
<i>A munka kezdete:</i>	1995. május	1995. május	1997. március
<i>A munka befejezése:</i>	1996. június	1998. február	1997. november
<i>Átfutási idő:</i>	14 hónap	33 hónap	9 hónap
<i>Megbízó</i>	Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat (társfinanszírozó: Győr és Sopron megyei jogú városok)	Veszprém Megyei Önkormányzat (Elfogadó szervezet: Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács)	Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács
<i>A koncepció háttere, alapjai</i>	Közel 30 ágazati és kistérség fejlesztési koncepció	-	Kistérség fejlesztési koncepciók
<i>A tervezésben résztvevő szervezetek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NYUTI (vezető tervező) ▪ Erdészeti Tudományos Intézet - Sopron ▪ Pannon Agrártud-i Egyetem Mg.tud-i Kar – Mosonmagyaróvár ▪ Veszprém Megyei Önkormányzati Közigazgatási és Informatikai Szolgáltató Iroda – Veszprém ▪ Pylon Kft. – Budapest ▪ egyéni szakértők 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NYUTI (vezető tervező) ▪ Ugyanaz, mint Győr-Moson-Sopron megyénél. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NYUTI (vezető tervező) ▪ Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány – Székesfehérvár ▪ MTESZ Fejér Megyei Szervezete - Székesfehérvár ▪ egyéni szakértők
<i>Összes részanyagot készítő szakértő</i>	34 fő (Ebből: 14 NYUTI és más RKK)	17 fő (Ebből: 11 NYUTI és más RKK)	19 fő (Ebből: 5 fő NYUTI)
<i>Alkalmazott módszerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Önkormányzati, vállalkozói és prominencia kérdőív ✓ Szakértői tanulmányok (főleg kutatók) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Önkormányzati, vállalkozói és prominencia kérdőív ✓ Szakértői tanulmányok (főleg kutatók) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Szakértői tanulmányok (főleg ágazati szakemberek) ✓ ágazati és kistérségi workshopok
<i>Egyeztetési eljárás</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Bizottság rendszeres tájékoztatása ▪ Kész munkarészek vitája a Megyei Önkormányzat bizottságaiban ▪ KSH kistérségenként szervezett workshopok 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Bizottság rendszeres tájékoztatása ▪ KSH kistérségenként szervezett workshopok ▪ kötelező egyeztetési eljárás keretében ▪ írásos vélemények kérése 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nyitó konferencia a Megyeházán ▪ Programviták (ágazati és kistérségi) kötelező egyeztetési eljárás keretében írásos vélemények kérése ▪ Záró konferencia a Megyeházán
<i>A koncepció terjedelme</i>	5 kötet, 1.050 oldal (+ kb. 2.000 oldal háttéranyag)	7 kötet, 1.100 oldal (+ kb. 1.000 oldal háttéranyag)	4 kötet, 550 oldal (kb. 300 oldal háttéranyag)

A TERVEZÉS SZEREPLŐI

Területi szintek	Koncepció / Stratégia	Program / Akcióterv
<i>Nemzeti</i>	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutató intézetek- Ágazati minisztériumi inputok- Regionális egyeztetés	<ul style="list-style-type: none">- Ágazati minisztériumok- Regionális inputok- Társadalmi egyeztetés
<i>Régió</i>	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutató intézetek- Regionális partnerek és fókuszcsoporthok- Kistérségi és ágazati egyeztetés- Kötelező egyeztetési eljárás	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutató intézetek / RFÜ-k- Regionális partnerek / Régió belüli inputok- Kistérségi és ágazati egyeztetés / Kistérségi inputok- Kötelező egyeztetési eljárás / Ágazati egyeztetés
<i>Megye</i>	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutató intézetek- Megyei partnerek és fókuszcsoporthok- Kistérségi és ágazati egyeztetés (Kötelező egyeztetési eljárás)	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutató intézetek- Megyei partnerek- Kistérségi és ágazati egyeztetés- Kötelező egyeztetési eljárás
<i>Kistérség</i>	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutató intézetek- Kistérségi szereplők- Kistérségi egyeztetés	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutatóintézetek, tervezési moderátorok- Kistérségi szereplők- kistérségi egyeztetés
<i>Helyi</i>	<ul style="list-style-type: none">- Tervező és kutató intézetek, mérnöki irodák- Hivatali stratégiai tervezési csoport- Helyi partnerek és fókuszcsoporthok- Helyi egyeztetés	<ul style="list-style-type: none">- Tervezők, hivatali munkatársak- Helyi partnerek és fókuszcsoporthok

MTA RKK NYUTI TERVEZÉSI MOTIVÁCIÓK

NEMZETI SZINT:

Nemzeti szükségletek ↔ *Strukturális Alapok célrendszere*

HELYI/REGIONÁLIS SZINT:

Helyi szükségletek ↔ *Támogatási rendszerek*

- ✓ önkormányzati
- ✓ ágazati
- ✓ területfejlesztési
- ✓ nemzetközi

TÁMOGATÁSOK JELLEMZŐI:

- ⇒ Eltérő támogatási típus (vissza nem térítendő, kamat, visszatérítendő)
- ⇒ Eltérő támogatási arány (90%, 75%, 60%, 50%)
- ⇒ Eltérő minimális és/vagy maximális támogatás

CÉL:

Megfelelő fejlesztési portfólió kialakítása a helyi célok megvalósítása és a bevonható külső források maximalizálása érdekében!

Dr. Lados Mihály

AJÁNLÁSOK

A) Szemléletváltás a helyi tervezésben:

- Helyi költségvetési politika és helyi stratégia összehangolás (programköltségvetési technika alkalmazása)

B) A város/település/kistérség/megye/régió jövőképeinek és az azt megvalósító célrendszer kialakítása (prioritások, intézkedések)

C) Vezérprojektek kiválasztása (programozás, akciótervezés)

D) Partnerségi viszonyok erősítése

- Helyi (városon belül, kistérség/agglomeráció)
- Térségi (megye, régió, határon átnyúló)
- Tudáscsere (hazai és nemzetközi hálózati)

MTA RKK NYUTI

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Lados Mihály

tudományos főmunkatárs, intézetigazgató-helyettes

MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet

9022 Győr, Liszt F. u. 10. Tel.: 96/516-570

E-mail: ladosm@rkk.hu

Dr. Lados Mihály